

THEDO tanár szakállhagymája,
legjobb és legbiztosabb
szer a szakáll szép nö-
véseinek eszközésére.

Számtalan vannak még legma-
gasabb rangú férfiak között is, kik
szép szakállakat csupán e szernek
köszönhetnek. — E szer a szakállt
bámulatos gyorsasággal növeszt,
ugy hogy általa még 13 éves ifjak
is a legvirágosabb korb alatt teljes
szakállhoz jutnak, miről a bizo-
nyítványok ezrei is tanúskodnak.
Eder Ferenc gyógyszerész urnak Brün-
ben.
A nekem küldött Thedo-féle szakállhagyma kitűnőnek bizo-
nyult, mit köszönöm melletti czémmel tudomására adok.
Mitek, 1879. szept. 25-én. **Otpreda József.**
Füred József urnak Prágában.
Sives köszönetemet a szakállhagymáért; nagyon jónak talál-
tam. Mindenkinek a legjobb lélek ajánlatom.
Schwarzbach, 1876. febr. 25. **Krist Károly** s. k. épít. vállalkozó.
Füred József gyógyszerész urnak Prágában.
A szakállhagyma joggal mondható csodaszernek. Alig négyhetet
használat után drámaim látni régi óhajaimomat teljesedőre menni.
Kérem önt stb. Tessen, 1879. máj. 25-én. **Gizella Wenczel**, óras.
Valódi minőségben Budapestben csak **Török József** ur gyógyszer-
szertárában király-utca kapható; Pozsonyban **Pisztory Félix**nál,
Mihálykapu. Temesváron **Tarozny István**nál 1 csomag ára frt 2-10.

ESKÖRT (epilepsia)
és minden egyéb 2395
idegbetegséget

FOLYÉKONY GLYCERIN-CREME

Szeptől,
napsütés
ellen!

májfoltok,
pörsekenések
ellen!

Athatlan
eső, szél és hidegség ellen.

Csak 2 frt
egy pompás, meleg,
vastagszövetű
„Polgár“- kabát

uraknak, nőknek, fiuknak és
leányoknak. — Nincsen jobb,
tartósabb, olcsóbb és kényelmesebb, mint ezen min-
den egyének gyönyörűen illő ruhadarab, mely fekete,
kék, barna, drapp és szürke színekben kapható, és követ-
kező előnyvel bír: 2371
1-ször. Minden testhez gyönyörűen illő szabása.
2-ször. A testet folyton egyenlő melegségekben tartja.
3-ször. Egyéb drága téli ruházat nélkülözése.
4-ször. Olesósága, tartósága, csinos divatos állása.
A ki ily „Polgár“-kabátot rendel, a zordon tél hidegsége
ellen mentve van, tehát ne sajnálja senki a csekély ki-
adást; a meghűtés lehetetlen, s azt mindenki köteles
saját egészségének megtenni. — Szétküldés utánvétellel
történik. — Egyedüli eladási és szétküldési czím:

FEKETE GYULA
Bécs, V/U. Hundsthurmerstrasse 18.

Finom sárga kéziszappan
(töltött-szappanok legkitűnőbbike), glicerin és tojássárgá-
ból készíte, kitűnően tisztítja és elkenkíti az arczobort, és annak
egészesen frisseséget állandóan fenntartja. Ezen — csupán két
legártatlanabb szerből ke zült szappan, tej-mosásra is nagyon
ajánlható. Ara: 1 drb 20 kr., 1 doboz (3 darab) 50 kr. Kapható:
Budapestben egyedül: 2182

LATZKOVITS A. url divat-üzletében,
váczli utca 22. sz.

40-IK SZÁM. 1885. BUDAPEST, OKTÓBER 4. XXXII. ÉVFOLYAM.

Költészetek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt / POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: / félévre 6 *
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: / egész évre 8 frt / félévre 4 *
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: / egész évre 6 frt / félévre 3 *
Költészet előfizetőihez: a postai postagalattól megkötés nélkül is csatlakozhat.

ZSOLDOS IGNÁCZ.
(1803—1885.)

A ki a veszprémi püspökért fasaibaiban a
nyári hajnalok valamelyikén megfordult:
gyakran láthatta ott azt a nyájas tekin-
tetű agastyánt, ki unokája, egy fiatal leány
karjain órák hosszúság el-elbolyongott a sűrű-
ségekben s mosolygva felegetett a köszönés-
re, melyekkel ismerős, ismeretlen részéről
találkozott. Ez az öreg ur a magyar jogtudo-
mány, a bírói kar egyik legnagyobb büszkesége
volt: **Zsoldos Ignác**, ki Veszprémben élvezte
azt a nyugalmat, melyet több mint ötvenéves
működésével megérdemelt.

Ebben az öreg, meggyönyörűt termetű aggas-
tyánban, kinek a legnagyobb és legelőkelőbb
bírói állások betöltése jutott osztályrészül, nagy
ész, kitűnő szorgalom s egy hosszú élet bölcsé-
szete által kifejtett klasszikus egyszerűség voltak
feltalálhatók. Nemes egyszerűség, mely utolsó
perczében, utolsó intézkedésében épen oly meg-
ragadóan nyilvánult, mint hosszú közpályája
bármelyik szakában.

Zsoldos Ignác Pápa, az 1803-ik év július
24-ikén született. Atyja, **Zsoldos János**, az egész
vármegyében híres orvos volt, ki fiát magas, az
akkori kor szellemét túlhaladó kiképzetésben
akarta részesíteni. Elemi iskoláinak elvégzése
után a pápai kollégiumba küldé, hol akkor a
nagy tudomány **Marton István** előadásaira az
egész országból özönlött a tanulni vágyó ifju-
ság. A tudós pápai tanár Kant „Kritika-philoso-
phiá“-ját tanítá s a Krug munkáit használta
hozzá forrásul. Az ifju **Zsoldos** e szellemben
nevelkedett s ezt is követé későbbi műveiben.
A poézist, rhetorikát és bölcsészetet elvégezvén,
a jogi tanulmány folytatására Pozsonyba, majd
Bécsbe ment. Innen visszatérvén, joggyakornok
lón meggyénel s 1826-ban az ügyvédi vizsgá-
latot is letette. Ez időben absentium aبلغatus
volt Pozsonyban, hol a rendek tanácskozásait
nagy figyelemmel hallgatta. Ez években már
sokat tanácskoztak ama reformokról, melyeket
később az egész ország átalakulása követett, s
az új eszmék sűrűen hangzottak ama követek
ajkairól, kiket a magyar szónoklat példány-
képeül szokás felállítani. Az ifju **Zsoldos** sokat
tanult e tanácskozásokból s későbbi műveiben
gyakran találunk oly vonásokra, melyek e be-
nyomásos félreismerhetetlen bélyegét viselik.
E korszak után **Zsoldos Ignác** is, amaz idők
általános szokása szerint, a vármegyénél vállalt
hivatalt. Az időben a megyei gentry minden
tagja itt kezdte meg közpályáját s a hivatalokat
a **Kopácsy, Rosos, Késmárky, Békássy, Bezerédj,**
Rohonczy családok tagjai foglalké el. A megyei
autonomia e virágzó korszakában élénk és be-
pezgő élet uralkodott a székvárosban. **Zsoldos**

IGÉRVÉNYEK
bécsi sorsjegyekre,
főnyeremény 200,000 frt,
huzás már 1885 október 1-én,
darabja frt 2.50 és 50 kr. bélyeg

Kiállítási sorsjegyek
főnyeremény 100,000 frt. 2397

1 darab csak 1 forint, — 11 darab 10 forint.
Vétele és eladása,
valamint kölcsönadás is mindenféle sors-
jegyekre, részvényekre és letétjegyekre.

LÖRY J. váltóüzlete BUDAPEST,
hatvani utca 17. szám.

2000 forintot
évenként becsületesen megte-
reshetnek, különös idővesztés-
és löke s kockázattal nélkül
derékes és jöhételű, bármily
állásu egyének, kik a bírtok s
osztálybellekkel érintkeznek.
Ajánlatokat a **Jelenlegi foglal-
kozás** megjelölésével közvetít
Schick Henrik híreljes-íródjája
Écsben, „Nr. 2000“ alatt.

„Ma
PASTEINER GYULA

Ára füve 6 forint osztr. ért. 352 ábra a szövegben. Félbörbe díszesen kötve 8 frt o. é.

A művészetek története, írta Pasteiner Gyula.
Kiadásunkban megjelent e munka kimerítő részlete-
sével tárgyalja a művészetek történetét. Bevezetésül
áttekintést nyújt a kezdetleges fejlődésről a történelmi
előtti korban, ezután három szakaszban ismerteti az
építést, a szobrászatot és a képrás történetének moza-
náit a legrégibb időkől fogva. A 763 oldalra terjedő
és 352 ábrával ellátott könyv, a mint mondani sem
kell, irrdalmunkban hégzopótló. Ezenkívül a könyvnek
irodalmi becsét kölcsönöz azon körülmény, hogy a szer-
ző megszakítás nélkül 4 évig tartó külföldi tanulmány-
utja alkalmával a művészeti emlékek roppant sokaságát
saját szemleletből ismerté meg, s ennek alapján az
anyag feldolgozásában önállóságát, s a főfogásban
eredetiségét megőrizte. Bátoran mondhatjuk, hogy a
könyv szerzőjének önállóságánál, tömör és élénk
elődásánál fogva, mely mindig a legjellemzősebbet
emeli ki, a hasonnemű külföldi művekkel nemcsak ki-
állja a versenyt, hanem azokat sok tekintetben föl-
mulja. Egy másik nagy előnye a munkának az, hogy a
magyar művészeti emlékekre kiváló gondot fordított,
azokat mindenütt beillesztette, a művészet történetébe,
s hol csak teheti a fejlődés mozzanatait magyar emle-
kekkel világítja meg. Szent István koronájától kezdve
minden kiválóbb műemlékünkrol, s különösen házaik
építési emlékekről és az országos képtárról részletesebb
művészettörténeti tájékoztatást nyújt e könyv. Azt hiszik
tehat, hogy az irodalmi és tudományos színvonalon álló
ezen munka, mely régen hiányt pótol, a művészet iránt
érdeklődő műveltség igényeit minden tekintetben
teljesen ki fogja segíteni.

Előzetési árak:
Egész évre 3 frt — kr.
Fél évre 3 frt — kr.
Negyedévre 1 frt 50 kr.
A Magyar Háziaszonyok
betilapból mutatványsszámok-
kat bérmentesen küld a ki-
adóhivatal mindazoknak, a
kik eziránt hozzá — legcélsz-
szerűben levelezőlappal —
fordulnak.

A Magyar Háziaszonyok
kiadóhivatala
Budapest, nagy korona-
utca 19. sz.

E szaklapnak egyik ház-
tartásból sem szabadna hiá-
nyozni, miután utmutatásai
mellett több száz forintot le-
het a háztartásban megtaka-
rítani.

A MŰVÉSZETEK TÖRTÉNETE
A LEGRÉGIBB IDŐKTŐL NAPJAINKIG.

PASTEINER GYULA

Előszó. — Bevezetés. — **TARTALOM:** — **Első rész: Az építés története.** Az ó kor keleti népeinek építése. — A kisázsiai pelag és etrusk építés. — A görög építés. — A római építés. — Az ó keresztény építés. — A byzanci építés. — Az új perza és moamedán építés. — A román építés. — A csücsives építés. — A renaissance építés. — Az építés a XVII. és XVIII-dik században. — **Az építés a XIX-dik században. — Második rész: A szobrászat története.** Az ó kori keleti népek szobrászata. — Az ó görög és etrusk szobrászat. — A görög római szobrászat. — Az ó keresztény szobrászat. — A szobrászat a román és csücsives építés idejében. — A renaissance szobrászat. — A barokk és a tanult klasszikai ízlésű szobrászat. — A szobrászat a XIX. században. — **Harmadik rész: A képrás története.** A képrás az ó kor keleti népeknél. — A görög-római képrás. — Az ó keresztény képrás: A katakombák falképei. — A római és ravennai — ozaik képek. — A képrás Byzancban. — Képes kéziratok. — A képrás a román és csücsives építés idejében; Mozaikképek. — Képes kéziratok. — Üveg képek. — Falképek és függőképek. — A renaissance képi és a XV. században: Németalföld. — Olaszország. — Németország. — Farnetszet és rézmetszet. — A renaissance képrás a XVI. században: Olaszország. — Németország. — Németalföld. — A képrás a XVII. és XVIII-dik században: Flandria és Hollandia. — Olasz, Spanyol- és Franciaország. — Német, Angol- és Magyarország. — A képrás a XIX-dik században. — **Mutatók.** Irodalom. — Abrák. — A művészek nevei — Hely- és tárgymutató.

Csak frt 2.50
mától kezdve egy kitűnően
járó szép, eleg. mű any

zseb-óra,
valamint egy pompás sza-
bályozott órvilágító díofa
gömbkeretű

inga-óra,
harang-ébresztővel, 2 ara-
nyozott súlylyal és hozzá-
tartozókkal. Megrendelék-
sek utánvétel mellett esz-
közöltetnek.

FEKETE
óra-raktára,
**BÉCS, V., Hunds-
thurmer-Str. 18 U.**

Radein fűrdő
Működésükben
Székhelyük Bécsben
Működésükben
Székhelyük Bécsben

Radein
Működésükben
Székhelyük Bécsben

Radein
Működésükben
Székhelyük Bécsben

ZSOLDOS IGNÁCZ.

Zsoldos Ignác irói pályája már a harminczes évek közepe táján kezdődik. Az akadémia, némi népszerűségi dolgozatának megjelenése után, levelező tagjának választotta, s a következő 1838. évben rendes tagjai sorába emelte. Így Zsoldos Ignác az akadémianak ez idő szerint legnépszerűbb rendes tagja volt. 1838-ban jelent meg „*Eletpálya*” című bölcsészeti munkája, a Klug és Hartmann filozofiai rendszere alapján. Ezt követte 1840-ben a „*Nepszerü erkölcsudomány*” s két év múlva leghíresebb műve: az akadémiai jutalmat nyert „*Szolgabirói hivatal*”, melyet Deák Ferencz ösztönzésére kezdett megírni. E műve, melyet a magyar közigazgatás tisztviselői évtizedeken át használtak, kitűnő gyakorlati útmutatásokat foglal magában. A megyei élet minden ágát felöleli e könyv s nagyban hozzájárult a megyék egyöntetű eljárásának megteremtéséhez. Deák Ferencz, kinek a szerző szép szavakban ajánlta művét, elismeréssel és örömmel fogadta azt barátjától, kinek tehetségét és szorgalmát igen sokra becsülte.

Zsoldos e művét a fentebb említett „*Magyar váltótörvény*” követé s 1847-ben, midőn a reform mozgalmak tetőpontjukat érték el: „*Örök-váltás*” című munkája. Hires dolgozata volt még a „*Magyar mezei rendőrségi törvény*” is, melyből az ország majd minden megyéje tömegesen rendelé a példányokat. E munkáin kívül is számos dolgozata jelent meg: tanulmányok a halálbüntetésről, a válóperekéről, kisebb művek pedig az akadémia értesítőjében, az „*Athenaeum*”-ban, a „*Társalkodó*”-ban, melyek szerzőjük nevét a jogász-közönség előtt igen elterjesztették.

Zsoldos Ignác több évvel ezelőtt vonult nyugodalomba, a midőn érdemei elismerésül a Szent István-rend kiskeresztjével tüntette ki a királyi kegy. Czimei közül említést érdemel a rabzolgaság eltörlésére alakult párisi Afrika-társaság, az „*Institut d'Afrique pour l'abolition de la traite d'esclavage*” tiszteletbeli elnöksége.

Ez idő óta veszprémi öreg házában töltte el idejét, szerető unokája társaságában. Gyöngéd, vidám családi élet volt az, a mi ebben az ősi házában uralkodott. Az öreg ur a nap nagyobb részét olvasgatással, dolgozással töltte el, s aztán rendszeres sétájához fogott, melyet hóbán és melegben, sohasem hagyott el. Itt fogadá régi jó barátjai: Kopácsy József nyugalmazott szeptemvir, báró Fiáth Ferencz főispán, Sebestyén Gábor, Fülöp József látogatásait. Lassan-lassan ezek közül is elhaltak mellőle régi követtársai Sebestyén Gábor, Fülöp József s legutóbb, ez év februárjában, báró Fiáth Ferencz is. Ennek halála alkalmával meleg czikkben búcsuzott el tőle Zsoldos Ignác s ez a czikk volt utolsó megjelent dolgozata. Ezután csak Kopácsy Józseffel találkozhatott a püspökkert árnyas fái alatt. A két jó barát elmerengve gondolt vissza a régi napokra, midőn még tisztársak voltak a régi vármegyénél. Ilyenkor a járókelők bámulva hallgatták a két öreg urat, kik mindenne tudtak valamit idézni kedvencz írójukból: Ciceroból.

Csak olyankor lehetett látni, midőn sétált. Odahaza a háznál is volt nagy kertje: abban is szívesen tartózkodott. Itt olvasgatta klasszikusait, Cicerot, Senecát, kinek műveiből sokat fordított magyarra. Néha egy-egy jogi kérdésben is elmondta véleményét. De sokszor más irányban is működött s a komoly tudós a költészet birodalmát is meglátogatta. Deák Ferencz halálakor szép ódát írt, mely sohasem jelent meg nyomtatásban. Legértékesebb munkája bizonyosan kéziratos hátramaradt naplója, mely a régebbi viszonyokra számos érdekes adatot foglal magában.

Néhány évvel ezelőtt az a megtiszteltetés érte, hogy a m. tud. egyetem disztudori oklevelet küldött számára. Az öreg ur szerényen jegyzé meg: „Nem vagyok méltó e kitüntetésre”. De azért örömmel említette, hogy még nem feledték el.

Halálára minden perczen el volt készülve. Valódi filozóf kedélyvel s bizva várta az utolsó pillanatot. Végrendeleti iratai között megtalálják gyászjelentése fogalmazványát is, csak éppen a hónapot és napot kellett benne kitölteni. Végrendeletében meghagyja, hogy egyszerűen, két lóval vigyék ki a temetőbe, azt is csak azért, nehogy az emberek terhére legyen.

Nagy ész, igazi filozóf, halt el a veszprémi aggastyánban.

SZOMAHÁZY ISTVÁN.

PANASZOK.

I.

*Ha csak szeretsz, bár viszonzatlan,
De térdelhetsz hő áhítatlan
Bálványod lábai előtt,
S hogy végtelen szereted őt,
Hogy érte élsz, bevallhatod:
E sorsodat még áldhatod.*

*De ha szeretsz, s nincs egyéb vágyad,
Mint Neki e forró imádat
Elmondani egy pillanatban,
És aztán meghalni ottan, —
S még ezt is tiltja csillagod:
Hogy mi az átok, tudhatod.*

II.

*Nem bírok már a szívemmel,
Ugy teli van szerelemmel,
Ha valahol ki nem öntöm,
Maradásom nincs e földön.*

*Elmegyek a zöld erdőbe,
Bekiáltok a sűrűbe,
Vigasztaló szóra várva;
De hiába, mind hiába!*

*Fái némák a vadonnak,
Szelid özek szánakoznak.
S utjain a renetegnek
A verebek kinevetnek...*

III.

*Sugalmas, rejtelmes éjjel.
Kéjtől rezzen a bokor.
Fönn az égen bűvös fénynyel
Robban el a meteor.*

*Amulattal nézve rája,
Elmerengsz, gondolkodol.
Bölcs, tudós ki nem találja,
De szívem rég sejtí jól.*

*Csillag az, fut végzetétül,
Mely mint kárhozat, sötét.
Szív, melyben reménység nélkül
Olthatlan vágy tüze ég.*

*Lény, kit egy kimondhatatlan,
Elviselhetlen titok
Addig égetett, míg ottan
Darabokra szakított...*

Vajda János.

HOMOKBÓL FONT KÖTELEK.

ANGOL REGÉNY.

Irtá FRANCILLON R. E.

HUSZONHETEDIK FEJEZET.

Éji látogatás.

Mabelnek is egy meglepetésen s ijedlmen kellett keresztülmennie ugyanakkor. Elhatároztán magát végre is, hogy követi kedvesét — nappali szobájába csuszott, mint egy tolvaj, hogy magára vegye köpenyét, kalapját — s ah, az egyetlen drágaságot, melyet magával akart vinni, a keresztet, mely a tengerbe veszett anyja után egyetlen örökségeül maradt, s mely most nappali szobája falán, kis asztala fölött s a Madonna-kép alatt függött. Félig leeggett gyertyáját letette az asztalra s épen a falon függő kereszt után nyúlt — midőn a folyosón lassu, vigrázó

lépéseket hallott, melyek egyenesen az ő ajtajához közeledtek. Lehetetlen volt félreismernie, hogy nem a Pengold ur nehéz lépteit; nem is a szolgálói; pedig hármukon kívül, miután Vernon urat távozni hallá, senki sem volt a házában. Hornacombe tele volt kísértetekkel, az utóbbi időben a Derrickék háza is ily hirben állott; de a stoke-julioti paplakról, ámbár a temető tözomszédjában, ilyesmii nem hallatszott soha. Mabel mindazáltal megdöbbent, ijedtében kifujta gyertyáját s az asztalon hagyva azt, maga az ablak leeresztett függőnye mögé vonult s azt jól magára huzva, ott csöndesen meghuzódott. Kíváncsisága azonban a felelmen is győzött s a mint két ujjával a függőnyt összetartotta, hagyott annyi nyílást, hogy felszémlel kitekinthessen. A belépő, kezében gyertyával jött — s nem más volt mint Vernon ur maga.

Tehát nem hagyta el a házat. Miért maradt itt — s miért jött épen a Mabel szobájába?

Egő gyertyáját a leány kioltott gyertyája mellé tette le az asztalra, s becsukta maga mögött az ajtót. Mabel jól láthatta arcát s az a szokottnál is szelidebb és komolyabb, sőt szomorúnak tűnt fel előtte. S feltűnt, hogy — mintha fiatalos álarcszát levette volna — sokkal öregebb, mint a milyennek eddig képzelte. Mintha az egy óra alatt, mióta egymástól elvááltak, teljes tíz évet vénült volna.

Mabelnek eddig sohasem öltött eszébe, hogy ez ember körül valami rejtelem lebeg. Az ugyan különönsnek tetszhetett, hogy korabeli, oly jó módú ember, a helyett, hogy az élet örömeit, kényelmét, nyugalmát élvezné, egy nyomorult fészkekben elbukik s versek ir. Büntudat vagy rossz lelkiismeret üldözne? Vagy ő is, mint Káleb, ellenségei s üldözői miatt kerüli a világot — mely, hogy most éppen belelépendő, az ő (Mabel) szívét is félelemmel kezdi eltölteni?

Mindez, akár így, akár úgy volna, legkevésbé sem magyarázna meg: miért jött Vernon ur, épen az ő szobájába, késő éj idején, s mit keres ott? Körütekint s egyenesen a falon függő fesszűlet felé megy s megáll előtte. Hosszan nézi, nem a műért szeméivel, a ki annak értékét vagy műbecsét akarja megbecsülni; nem is az ajtóskodóval, a ki a kereszt előtt imádatlással hajol meg; de azért nem kevesebb érdeklődéssel, mint ezek bármelyike. Egy szék ségelyével levezi a falról a fesszűletet s kezében tartva, hosszán és elmerülten nézi, egészen szemléletébe merülve. Végre leteszi az asztalra, egy nehéz sohajjal:

— Szegény Margit! Szegény leánya!

Sohaj volt-e? vagy inkább zokogás, a minő csak egy mélyen férő s indulatát hosszán és erősen visszafojtó érzé kebléből szakadhat föl. Mabel még lélekzetét is visszafojta, érezve, hogy ámbár saját szobájában, ő a betolakodó, a ki egy idegen titkát — bár akaratlanul — meglesi. Igen: Vernon urnak is, bármily öreg már — megvan a maga titka, megvolt a maga szerelmi regénye. De mi emlékezteti őt arra ebben a szobában, ezen a keresztben? Ki tudná megmondani?

E pillanatban azonban egyéb ragadta meg Mabel figyelmét; hálósobája ablakáról úgy hallzott, mintha kaparná valaki. Kétségkívül Káleb, megunva a várakozást, dobált homokot az ablaküvegére. Szeretett volna szabadulni — de be volt zárva a lebecsült függőny mögött, nem mehetett. S a következő perczben újra erősebben hangzott az a zörög. S rögtön — egészen más hang is követte: a lelkes durva, káromló szava, a mint az éjeli csavargót nyakon szorította, hogy majd belefotogta a lelkét. Most már minden egyéb eltűnt a Mabel szeme elől; félrevetette az őt elrejtő függőnyt s a szobába rohant:

— Segítség...

De szavát el se végezhette: Vernon ur, mintha kísértetet látna, elképedve nézett reá; halványabb volt a halottnál s szinte csak dadogá:

— Nagy ég, Margit!

— Az istenért sir, siessen — mindjárt megölik egymást.

A varázs eltűnt — nem Margit, a rég eltűnt árny, nem, csak Mabel állt előtte. Megtörtülte homlokát s összeszedte gondolatait. Nem tudta mit hallhatott a leány, a mi őt ily félelemmel tölthette el, de igyekezett megnyugtatóni.

— Nem gyermekek, — mondá. — Nem ölnek meg senkit. Csak Pengold ur, mialatt engem

kísért, hallott valakit a ház körül settenkedni, azt hitte a malaczaira fáj a foga valami csavargónak — s mig ő kiment, hogy utána lesson, én meg visszaozontam, hogy körülnézzen a kegyed nappali szobájában. Nem gondoltam, hogy kegyed még ily későn is fenn legyen; gyermekem, ez árt szemeimnek. S félek engem is szédelés fogott el — néha alá vagyok vetve ilyes változásnak.

— Nem hallja? — vágott közbe Mabeli szemé. S valóban, bajos lett volna nem hallani a hangos káromkodásokat, melyekkel Pengold tisztelendő ur a házába visszatért. Haragja nem csillapult a mikor Vernon urat, a kire már ugyis fente a fogát, most épen a Mabel szobájában s Mabellel együtt táltá. Mérge tekintetét vetett rá s nem célzás nélkül mondá.

— Így jár, a ki a majorságaim körül lálkodik, az elsővel, a kit rajta kaptam, még csak irtalmasan bántam el — a másodikkal — Isten legyen irtalmas.

Mabel maga sem tudta, honnan veszi a bátorságot, hogy megkérdeze:

— Nem lett neki valami baja?

— Baja? — mordult rá Pengold ur. — Nem egyéb, csak egy kissé megcsavartam a nyakát, hátba rugtam s aztán elhordta magát oly gyorsan, a mint két kerék s hat láb (a lovás s a magáé) csak bírta. Hanem te csak magadra viryagáz, leány, hogy neked ne legyen bajod! Arra ugyan nekem is gondom lesz, s aztán minden éjjel körül járom a házat, nem olálkodik-e valaki (ezt ismét Vernonra vetett dühös tekintet mondta ki) s most legelőször majd a konyhát nézem meg, nem hiányzik-e az ezüst kanalaimból.

Ezzel kiment s dühösen becsapta az ajtót maga után. Vernon ur is érezte, hogy ideje volna mennie; de valami a padlóhoz szegezte lábait s nem mozdulhatott.

— Azt hiszem, jó barátok vagyunk gyermekem, — kezdé szeliden Mabelhez, — s jogom volna a kegyed bizalmára. Pengold irtól halálam ma, hogy el van jegyezve és pedig házi úramhoz, Carew esquirehoz, a ki jelenleg francia fogságban van. Igaz?

— Oh uram, — felelé Mabel, kezeit tördelve, — én vagyok a legboldogtalanabb teremtetés a világon.

— Hát nem szereti? Talán mást szeret? Ej, gyermekem, az nem oly szerencsétlenség, sőt nem is valami nagy hiba — csak a kit szeret, méltó legyen szerelmére. Pengold ur önt erőszakkal kényszerítette Carew urhoz; s ön meg akart szokni a mással — nemde? Nos, ha úgy van, hadd hallom, ki az? igazi nemes ember-e, méltó egy jó leány szerelmére?

Mikor Vernon azt kérde: igazi nemes ember-e? Mabel önkénytelenül összeszerte gondolatában Quickset-et Vernonnal; azt kérde magától: egy fajta-e ez a két ember; s meg kellett ismernie, hogy nem, s vagy Vernon nem igazi nemes, vagy a kapitány nem az. De nem felelt a kérdésre.

— Azt értem, — magyarázá Vernon, — olyan ember-e, hogy atyjának, ha például én volnék az atya, bátran így szólhatna: atyám, ez ember szeretem?

— Ó katonatiszt? — Katona? s nincs a háboruban? De talán nem tehet róla. Szóljon, gyermekem — mondjon el mindent, a mit felőle mondhat; ifju-e, idős-e? magas vagy alacsony? gazdag vagy sze-

EGÉSEN SZEMLELETÉBE MERÜLVE.

gény? S mért nem lép föl nyíltan — Pengold ur előtt?

— Oh sir, azt nem teheti. Hatalmas ellenségei vannak, a kik üldözik; udvari ármány működik ellene, bujniá kell — s nekem még azt is megtiltotta, hogy nevét kiejtsem bárki előtt is.

Vernon urnak ez kissé gyanusnak tetszett. — Sajnálom, — mondá szomorúan, — hogy nincs bizalommal irántam, gyermekem. Én senkinek sem vagyok ellensége, de talán mód volna őt megvédeni ellenségeitől. Hatalmasnál hatalmasabbak is vannak. Hát nem bizik bennem?

— Bizom, uram, úgy bizom, mintha édes apám volna.

— Hát jó. Bizza réam. S most fekdődj le és hagyja réam a dolgot, én tisztába hozok mindent, még Pengold lelkeszdel is, sőt legelőbb velem!

(F. lyt. köv.)

KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR ÉLETÉBŐL.

A tudomány akadémia legközelebbi ülése rendkívül érdekesnek ígérkezik. Ekkor mutatják be ugyanis *Duka Tivadar* Londonban élő jeles tudósunknak az akadémia megbízásából szerkesztett nagy munkáját *Körösi Csoma Sándorról*.

A tudomány e nagy martyrjáról, a legelsőről a magyar nyelvudósok között, ki az *egyetemes tudományosság*nak tett maradandó szolgálatot, hasonló művet írni alig képesített volna más jobban vagy egyéni tulajdonai, mint körülményei mint épen Dukát, ki Kelet-Indiában töltvén életének egy jelentékeny részét s már ott nyelv- és néprajzok és jelesül a Körösi Csomára vonatkozó adatok gyűjtésével, foglalkozván részint az ottani, részint a londoni tudományos körök segítségével birtokába juthatott annak a nagy és fölösleges érdekes anyagnak, mely a nagy magyar nyelvudósra vonatkozik s rendszeres egészbe vonhatta össze a róla eddig nyilvánosságra csak elszórtan jutott adalékokat s csodálatos kitartással végzett munkájának irodalmi eredményeit. Duka Tivadarnek „*Körösi Csoma Sándor*

dolgozatai” című 438 lapra terjedő munkája valóban méltó emléke lesz irodalmunkban a nagy tudósunk, kit mint tudományos szakembert csodálhat a külföld, de a ki a maradandó kegyeletnek, a nemzeti büszkeségnek tárgya mégis csak előttünk, honfitársai előtt lehet.

Csoma összes dolgozatait, ide nem értve nagy terjedelmű „*Tibeti Szótár*”-át és „*Nyelvtan*”-át, e kötetben veszi először magyarul a közönség, huszonegy különálló közleményben, melyeket tizenkét terjedelmes szakasz előz meg a nagy tudós életére vonatkozó beces adatokkal.

A jeles szerző, lapunk régi barátja, közelebbi budapesti időzése alatt ismertette meg velünk e munkáját, melyből mai számunkban közöljük a Körösi Csoma Sándor ifju- és tanuló-korára vonatkozó fejezetet.

Körösi Csoma Sándor gyermekkori éveiről sokat mondani nem tudunk, de a mennyiben megbízható adatokból kivehetni: született 1784-dik évi ápril 4-dikén Körösön.

Háromszékben, Kovásznán alul, egy csinos völgykebelben fekszik Körös, melynek lakói, Orbán Balázs szerint, nem megvetendő iparosok, mert e faluban készülnek nemcsak a Háromszéken, de a Királyhágón inneni részeken is ismeretes legjobb, legfinomabb és legkeresettebb szíták, melyekkel lakosai országzszeretkedésüknek. Körös tiszta székes falu, hol birtokos és jobbágy soha nem volt s az egyedüli határszéli falu, hová oláh nem települt.

Csoma Sándor katonai nemes székely családból származott, mely ott ma is fennáll még. Édes atyjának neve András, édes anyjái pedig Gócz Ilona volt. Egy hasonló nevű másodnoka-öccse, Sándor, a „*Vasárnapi Ujság*” 1869-dik évi 49-ki száma szerint, 1849-ben mint honvéd Szeben ostromakor utcazi harcban golyótól halántékán találva elesett. Volt Sándorunknak egy rokona, Körösi Csoma József, ki Középszolnokmegyében, egy félreeső faluban, Monó helységben élt, mint református lelkész, s báró Horváth Miklós helybeli birtokosnak majdnem mindennapi vendége volt a negyvenes évek székében. E hiteles forrásból értesülünk, hogy legközelebbi rokonai és azok, a kik Csománk ifjokori fejlődésének tanúi voltak, már mind elhaltak. Annnyit azonban báró Horváth után még elmondhatunk, hogy Sándor már gyermekkorában jelét adta nemcsak kielégíthetetlen tudásvágyának és ama nyugtalan sovár ösztönnek, „mely mint feeskét vándorutrua készte”, de jelét adta ép és egészséges testalkatának, mely a fizikai fáradságnak által megedzve, rendkívül kitartásra volt képes fejlődni.

„Szívós természetű és erős testalkatu székely volt s hasonlított némi tekintetben hozzám”, mondá rokona bizonyos meglelégedéssel, „de mégsem hasonlítottunk egészen egymáshoz”, tevé hozzá mosolygva, mert ha én sokat gyalogoltam, szeretek megpihenni, holott bátyám, ha egyszer gyaloglásnak indult, a czél előtt soha meg nem pihent. Mint gyermekem nem versenyehettünk vele a gyaloglásban. Ha egy domb tetejére feljutott, nem érte be ezzel, mert kíváncsi volt megtudni, mi van a második domb háta mögött s amazon túl is. S így néha beláthatatlan távolságokig elbarangolt.”

Elemi tanulását a fiu otthon kezdette a falusi iskolában. 1799 körül került a nagy-enyedi kollegiumba. Ottani pályáját egykori tanítója, későbbben hű barátja, Hegedűs Sámuel meglelé gondos rokonszenvvel kísérte, személyes megfigyelés folytán tett jegyzeteiben érdekes tudósítást hagyott hátra Csoma ifjokorának serdülő éveiről s eleven színekben írta le azon jelenetet is, a midőn az utra kész vándor ő tőle és egyszersmind hazájától végbucst vett. „Én, ki őt gyermekkorától nemcsak ismertem, hanem vele többnyire közelebbi viszonyban is éltem és elindulás pillanatáig hazamosan társalogtam, jó lélekkel merem mondani, nem tudom, hogy előljáróinak vagy nevelőinek valaha okot adott

* *Körösi Csoma Sándor dolgozatai*. Összegyűjtötte és életrajzzal bevezette Dr. Duka Tivadar nyugalmazott tőzrösorvos az angol királyi bengáliai hadsergőben, a magyar tudomány akadémia levelező tagja. Budapest, kiadja a magyar tudomány akadémia. 1885.

** Lásd a „Nemzet” tárczája 1883-dik évi apr. 17.

volna a legkisebb felszólításra vagy tanuló-társainak nehezeltetésére. Körösit azon ritka szerencsés emberek közé számítom, a kiről soha senkit panaszkodni nem hallottam, valamint azt sem, hogy ő valaha panaszkodott volna. A munkát és fáradságot bámulásig győzte; mit egyedül mérsékelt és tiszta életének köszönhető. * E jellemvonásának feltűnő eredményét nem egyszer lesz majd alkalmunk tapasztalni.

mondja Hegedüs, hogy valaha rendkívül megharagudni képes lett volna; a mi neki mindenütt vonzalmat és rokonszenvet biztosított.

Öltözetében csinos, de nagyon egyszerű volt, kevéssel megelégedő és takarékos, jó gazda különösen, mert a pénzt, a mit a diákok tanítással szoktak szerezni, oly gondosan meg tudta takarítani, hogy azon időben egyike volt a legpénzebb ifjaknak a kollégiumban, kivéve a tehetősebb nemeseket.

ból és mathezisből a többivel együtt naponként egy óráig kapott tőle leczkét s ezen kívül latin és magyar irályát is javíttatta. A mi tehetségeit illeti, tanítója azt mondja felőle, hogy teljességgel nem vala lángelméjű, de annál nagyobb volt szorgalma; világos példája annak, hogy a léleknek legjobb állapota az, midőn az értelem világa és a szív melege összhangzásban állanak. * Az ész szív nélkül csak egy téli nap, a szív ész nélkül pedig lanyha sötét éjszaka. *

MÉNÉS A RÓNÁSZÁGON.

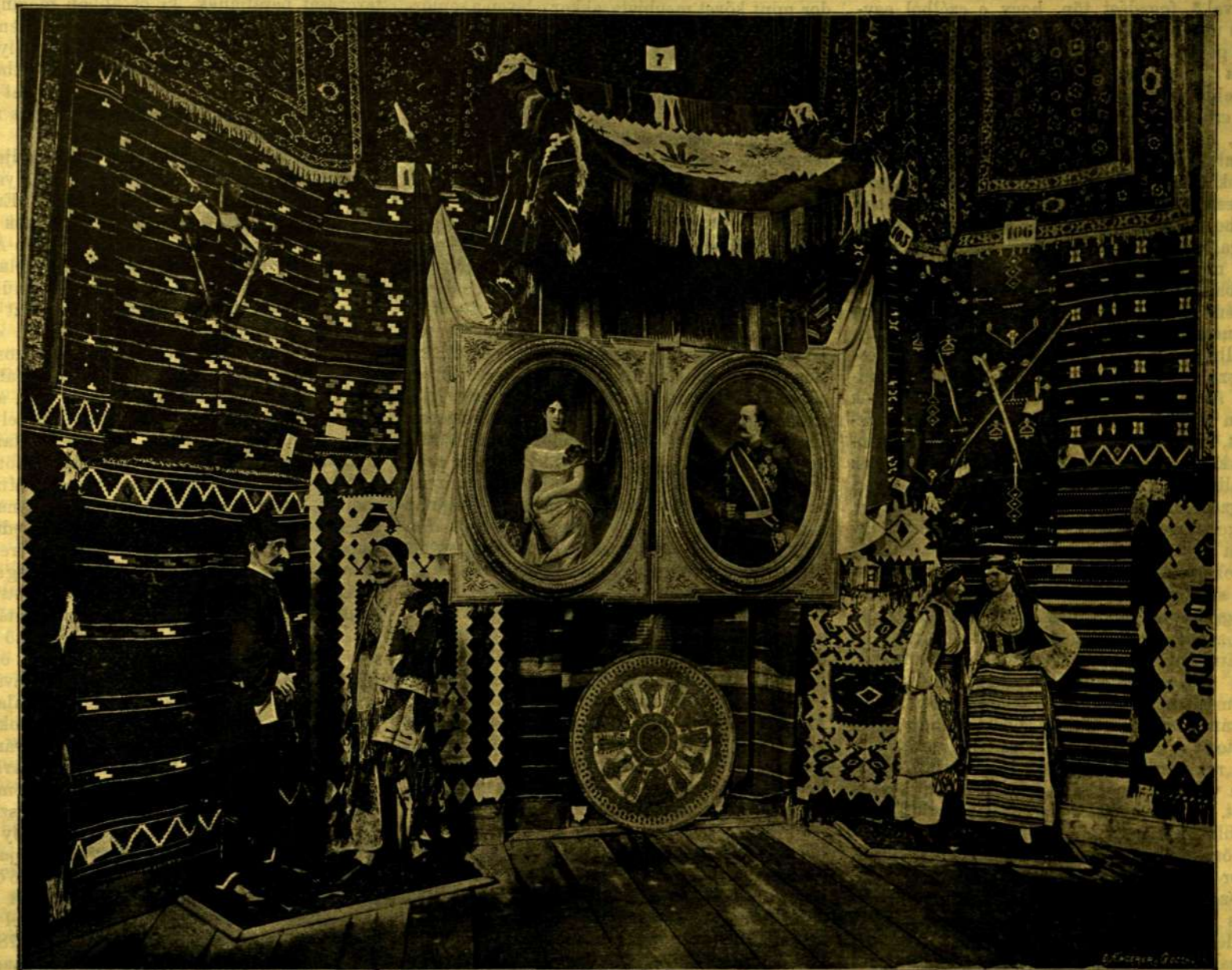
Külsejére nézve: termete közép nagyságú, haja fekete volt, ** bőrszíne barna, arca hosszukás; szelíd vonásából mindenki rokonszenvet olvashatott. Szemeiből csöndes, vonzó melancholia nézett ki, mintha fontos gondolatokba merült lelkének tükrét látnád bennök. Kevés, de igen nyájas beszédű volt; ha pedig ellenkező véleményen volt valakivel, makacsul mégis soha semmi sem vitatott. *Nem hiszem,

* Hegedüs Sámuel nekroló gja. Lásd a «Pesti Hirlap» 1842-dik évi október 27-diki számát.
** Borgátal Szabó József ur szives közlése szerint.

Egy nemzet gyermekei sem tanulnak nagyobb tengerrel, mint a székely fiúk. A nagy-enyedi kollégium mindenkor jótéveleg folyván be a székely nemzetre, eme terhen legtöbbit segít. Egy része a tehetősebbek mellett szolgál csupa élelemért, más része a kollégiumnak tesz belső szolgálatot és kenyeret kap. E mellett maga a kollégium is sokszor kétszáznak, mikor jut, többnek is ingyen ad kenyeret. Körösi Sándor neveltetése is ez uton ment. Hegedüs őt mint diák szolgát a syntaxis osztályában ismerte először s aztán mint ifjú diák, a római literatúra-

A gymnaziális osztályokat 1807-ben végezé, ekkor a felsőbb tudományok hallgatására lépett át. Ez időtáiban ébredt fel benne a legelső vágy, hogy Ázsiát egykor beutazza, mely, úgy látszik, ekkép eredett:

Körösi Csoma Sándor serdülő korában az enyedi kollégiumban a historiai tudományok különös kedvességben voltak, mit a derék professor Herepei Ádámnak lehetett tulajdonítani. A magyarok eredetéről és ősi hazájáról sok érdekes vitatkozás folyt az ifjuság között. Hallomás szerint Körösi már akkor harmad

A KELETI PAVILLON SZERB OSZTÁLTA, MILÁN KIRÁLY ÉS NATALIA KIRÁLYNÉ ARCZKÉPÉVEL.

TOROCZKÓI SZOBA A HÁZI IPARCARNOKBAN.
AZ ORSZÁGOS KIÁLLITÁSBÓL.

előtt azt fölfedezte és következőleg följelentette volna.

— De hogyan a följelentés díjától ellessünk, — mondá Zirone, — jobb volna még bizonyítékok nélkül is értesíteni a rendőrséget és átadni neki a levél másolatát.

— Igen, — viszonzá Sárkány, — és meg is fogom tenni, ha szükséges lesz.

Nem kell mondanunk, hogy Torontál Simont minden lépéséről értesítette és nem csekély fáradságába került, lecsillapítani a bankár türelmetlenségét.

A véletlen segítségére volt. Az első alkalommal az által tett neki szolgálatot, hogy kezébe juttatta a rejtélyes levelet; a második alkalommal azzal egészítte ki e szolgálatot, hogy módot nyújtott neki a titkos írás megfejtésére.

Május utolsó napja volt, délután négy óra tájban. Sárkány szokása szerint öt órakor elhagyni készült Zathmár László házat. Annál inkább bosszankodott, hogy még se jutott több eredményre, mint az első napon, mert a

lyével, a nélkül, hogy a záron a mitétel legesélyesebb nyoma meglátszott volna.

A negyedik fiókban, a melyet megmozdított, jelentéktelen iratok közt egy kártyaalakú kemény papírlapot talált, a mely szabálytalanul volt átluggatva.

— A rostély! — mondá magában. Nem tévedett.

Legelső gondolata az volt, hogy magához vegye, de meggondolván a dolgot, észbe jutott, hogy e rostély eltűnése, ha Zathmár gróf észrevenné, fölébreszthetné a gyanút.

— Jól van, — mondá magában, — a mint le-másoltam a levelet, úgy le fogom másolni a rostélyt is és aztán Torontálal együtt kényelmesen elolvashatjuk majd a szöveget. (Folyt. köv.)

EGYVELEG.

* **Történelmi ereikye** az a harang, melyet most a Théâtre Françaisban használtak a „Don Juan d'Autriche” előadásánál. E haranggal adtak jelt ugyanis 1572-ben Sz. Bertalan éjén a hugenották legyilkolására. A Saint Germain d'Auxerrois tornyáról, hol

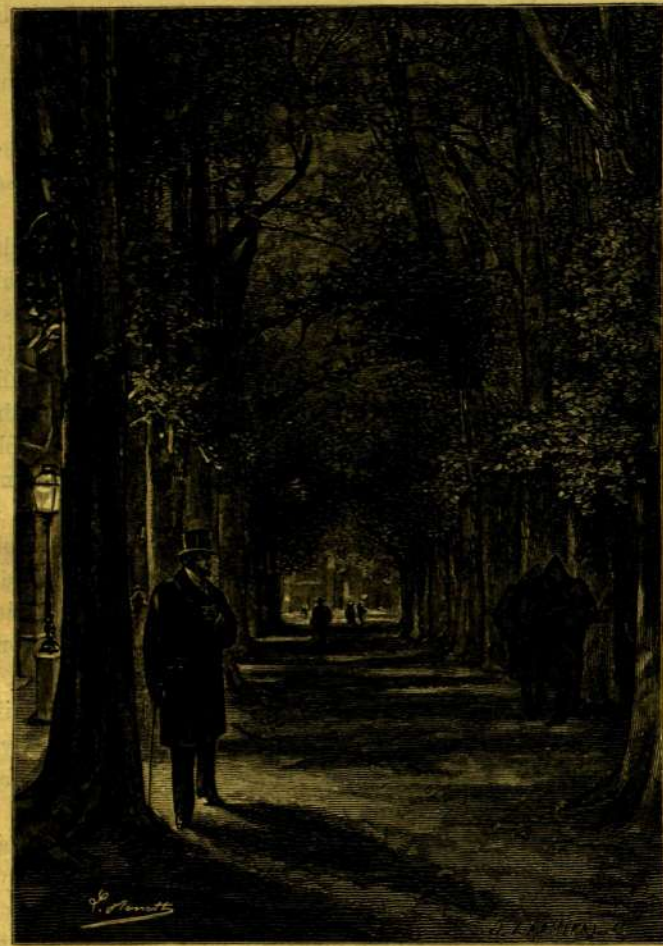
lenséges seregen, de balkezében csésze van s jobbában a kávékanna. Lábalnál török fegyverek s diadaljelvények között van egy zsak kávé is. E szobrot Bécsben szept. 12-én leplezték le innepélyesen.

* **Követség** a mértéke Marokko sovány mór lakói szemében a nő szépségnek. A legközönségesebb leány is bűmlát tárgya, ha legalább 100 kilót nyom. A gondos anyák ezért leányaik nevelésénél csaknem oly módszert követnek, mint a mi gazdasszonyaink a libatömésnél. Az ebéd után nyomasztó kávéba vagy narancsléba mártott 50—100, friss kenyérből készített golyót tömnek ujjakkal a leányok szájába, melytől ezek néhány hét alatt oly kövérek lesznek, hogy alig bírnak szuszogni.

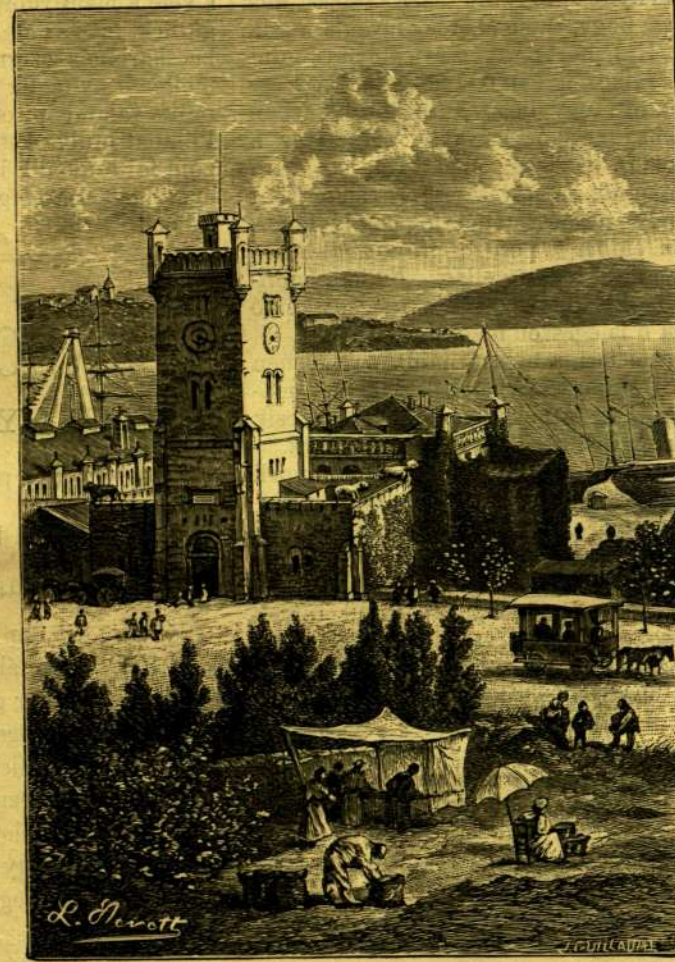
* **Kandahar keletindiai tartományban** a waziri nőknek örögi joguk, hogy férjeiket maguk választják és pedig egy tít küldenek nekik, mellyel a megkért fiatal ember sapkájaéhoz tarka kendőt tartozik kötni. A házasság rögönt másnap megtörténik.

* **Valóságos üvegházi nevelést** hoz javaslatba Gorbarzevics német tudós abból a tapasztalatból indulva ki, hogy a test fejlődésére a mesterséges világítás nagyon hat. Kutyákkal tett kísérleteiből látta, hogy azok az erősebb világítás hatása alatt gyorsabban nőnek s ezért komolyan ajánlja, hogy az iskolákat s más helyeket, hol a gyermekek hosszabb ideig tartózkodnak, üvegház mintájára rendezzék be.

* **Guruló galambok** külön fajt képeznek Keletindia északnyugati tartományaiban, különösen Rohil-

SÁNDOR MÁTYÁS KÉMEKET VÉLT LÁTNI...

A LLOYD-ÉPÜLET TRIESTBEN.

SÁNDOR MÁTYÁS.

munka, melyet Sándor gróf rábizott, a vege felé járt. E feladat teljesítése után kétségkívül szipőzen megköszönik és jól megjutalmazták fáradozásáért, de többé semmi oka se lesz ide jönni.

E perezen Zathmár László és két barátja nem volt otthon. Csupán Boros volt a háznál és ez is a földszinti helyiségekben volt elfoglalva. Sárkány, teljesen szabadon működhethet, elhatározta belopózni Zathmár gróf szobájába, a mit eddig nem tehetett — s ott a legalaposabb motozást vitt végre.

Az ajtó kulcsal volt bezárva, de Sárkány tolvajkulesával felnyitotta és belépett.

Az utcára nyíló két ablak közt egy író-szekrény állt, melynek antik alakja elragadtatásba ejtette volna a régi butorok kedvelőjét. Az író-szekrény teteje le volt csukva, ennél fogva nem lehetett látni belső szerkezetét.

Sárkánynak most volt először alkalmja kimozdítani ezt a szekrényt és nem tartozott azon emberek közé, a kik ilyen alkalmat elszalasztanak. Csak a tetőt kellett kifeszíteni, hogy a fiókokat kinyithassa. Ezt meg is tette tolvajkulesái segí-

eredeti helye volt, a nagy forradalom idején vették le s egy Flambou nevű vaskereskedő szerezte meg, kitél a színház 1801-ben vásárolta meg.

* **Perzsa színész-csapat** jelenik meg közelebb Londonban; 25 férfi- és néhány nőtagból áll s oly darabokat adnak elő, melyek a nemzeti szokások és divat feltüntetésere kiválólag alkalmasak. Londonban novemberben kezdik meg előadásait s aztán körutra mennek Európa nagyobb városaiba.

* **Bányászok között** árulja könyveit egy vállalkozó nőügynök az Egyesült-Államokban. Minden kőszénbányát meglátogat s a föld mélyében keresi fel a munkásokat, kik a szokatlan dologon megütödvé, rendszeren még abban az esetben is vásárolnak könyvet, ha nem tudnak olvasni.

* **Ótfele időszámítás** divatos a bodeni tó partján. Az osztrák részen a párái, a bajron a müncheni, a württembergin a stuttgarteri, a badenin a karlsruhei s a svájci területen a berni óra szerint kell az utasnak óráját igazítani. Mivel pedig az osztrák és svájci órák között 28 perc a különbség, az utasnak körülbelül egy félórával kell visszatolni óramutatóját, ha a helyi viszonyokhoz akar alkalmazkodni.

* **A kávéház-alapító szobra.** Kolsitzki bécsi lakos a város törökök által ostromoltatása idején kétszer hatolt át az ellenséges seregen, hogy a lothringiai hercegnek hírt vigyen s később ő volt az első, ki Bécsben kávéházat állított. Ez érdemeiért Zwirina Károly bécsi kávé sajtósza szobrot állított emlékére. A hét láb magas ércszobor Kolsitzkit török ruhában ábrázolja, mert ily alakban hatolt át az el-

kandban, hol tömegesen tenyészik s egy párért 20—30 forintot is fizetnek. E galambok (lotan) egészen fehérek, fekete szemmel; ha földre teszik és fejükön megérintik őket, szárnyaikat kiterjesztik és a földön gurulni kezdenek, mintha nyavalyatorékek lennének, mindaddig, míg egészen ki nem merülnek. Nevezetesen, hogy e gurulás magától, a fej megérintése nélkül, soha sem áll be és másrészt gyakran oly gyors, hogy a kis állatok elpusztulnak miatta. Valószínű, hogy e sajátság egészen beteges jelleg, mely e fajnál örökölődik.

* **Kétségbeesett szerelmesek** sziklája látható Yeddo közelében. A japán ifjak, kiknek egybekelését bármi akadályozza, e sziklához zárandokolnak s itt letérítelve közös névjegyüket e sziklára akasztják s imádkoznak a házasság istenéhez, hogy egybekelésük akadályát elhárítsa. Mindenki szentnek tartja a sziklát s az ott letett névjegyüket soha sem érintik, sőt a szikla előtt elmenők is buzgón imádkoznak a kérelmezők ohajának beteljesedéséért.

* **Divathölgygyé** lenni egy elkéseredett aglegény szerint elegendő az, hogy valaki csak olyat vásároljon, a mire nincs szüksége, azt se fizesse meg, továbbá hogy férjén kívül minden férfira mosolygjon, mindentől jobban érezze magát, mint otthon, gyermekét elhanyagolja, öleibet kényeztesse s minden nyolczadik nap új ruhában jelenjen meg. Ki e modort félve át folytatja, már híres asszony lesz s aztán nem is kell magát megerőltetnie.

I. SÁNDOR BOLGÁR FEJEDELEM.

BULGÁRIA FEJEDELME ÉS A BOLGÁR HADERŐ.

1879 július 6-án üdvözlé Battenberg Sándor herceget Bulgária népe Várnában, mint a föl-szabadított s a portától csak látszólagos félfüg-gésben álló tartomány fejedelmét. Várnából Ruscsukba, onnan a régi Bulgária régi fővárosába, Tirmovába, majd Szófiába, új székhelyére ment s mindenütt innepélyesen fogadtattott.

Hogy ne, hiszen unokaöccse volt a föl-szabadító nagy czár-nak, II. Sándornak, a kinek neje, Mária Alexandrovna, nővére vala az ifjú fejedelem atyjának.

Mielőtt új országa területére tette volna lábát az egykori porosz tiszt, most már uralkodó, heszeni dragonyos ruhában meglátogatta Konstantinápolyt is, hogy bemutassa hódolatát urának, a szultánnak. Kegyesen fogadtattott s mint meg vagyón irva, a padisa ő felsége két óráig tartó kihallgatást kegyeskedett adni hű vazallusának. Ez a vazallus most szemközt áll ugyanazzal a szultánnal, kinek trónusához hat évvel ezelőtt járult, alattvalói hódolattal. Bulgáriának elég volt ez az idő, hogy részint a berlini szerződés által megszabott határain belül, részint azokon kívül oly állapotokat teremtsen, melyek lehetővé teszik, hogy souverain ura ellen a siker reményével léphessen föl.

Nevezetesen megvan a hozzá szükséges hadi szervezete, melynek anyaga természetesen még csak ezután fogja a tűzpróbát kiállani.

Ha meggondoljuk, hogy a bolgár a százas nyomas által degenerált, elszávasodott, de harcziás eredetű faj, mely rokona a magyarnak, feltehetjük, hogy válhat belőle használható katonai anyag. A régi bolgár hajdu-hadat rosszul ítéli meg, a ki csak nagyobb s némileg törvényszerű rablóbanda-szervezetnek tekint. Még politikai jelentése is nagy volt a szervezetnek, az levén az egyedüli forma, melyben a bolgárnak a török uralom

alatt tiltakozni lehetett. A hol csak alkalom nyílt, a bolgár hajduk nagyobb csapatokban ütköztek össze a törökekkel, szabadon választott csapatvezérek alatt s mindig ott voltak az orosz betörő hadak oldalán, hol azoknak előőrsi vagy portyázó szolgálatokat tehettek. 1828 és 1829-ben, 1850 és 1854-ben mint guerillák nem jelentéktelen szerepet vittek.

Belgrád lövetésekor, 1862-ben keletkezett Hitov Panajot alatt az a szabad csapat, mely 60 napi menetben keresztül törte magát a balkáni Sipka-szoroson s elvergődött egész Szerbia határáig. Nem kevésbé bátran harcolt a bolgár legió 1862-ben Belgrádban a juniusi napok alatt s Szerbia ismételve alkalmazott bolgár szabad csapatokat a török ellen.

A Hitov Panajot és Totja Fülöp alatt 1867-ben a Dunán átkelt csapatok méltó ellenfelei voltak vitézségre azoknak a cserkesz és török csapatoknak, melyeket ellenök Mithad pasa alkalmazott. Az egyenruhába öltözött s Belgrádban és Bukarestben szigorú katonai rend szerint szervezett bolgár legió, mely 1868-ban Szisztovo mellett hatolt be Bulgáriába, bátorságával mindenkinek felköltötte bámulatát s csaknem az utolsó lábát ott esett el a harcmezőn. A Sztoljeter orosz tábornok alatt álló 6000 főnyi bolgár legió igen használható csapatnak bizonyult az utolsó háboruban. Ez képezte négy orosz vadász-zászlóaljjal az a gyalog-csapatot, mely Gurko tábornok alatt legelőször hatolt át a Balkánon, s több ütközetben állta meg bátran a helyét. Később egy orosz ezredre és erre a legióra bízta a Sipka-szoros védelmét, s e véderő augusztus hó 21—23-ika között Szulejman pasa hadának valamennyi rohamát visszaverte. A bolgár legió a csatamezőn egy harmadára apadt, fényesen megzafolván azt a nagyon elterjedt hitet, hogy a békés, szorgalmas bolgár katonának nem való.

A főnőbbiek föltüntetik nagy vonásokban

a jelenlegi bolgár milícia multját, mely egészében véve Dondukov Korsakov herceg alkotása, ki I. Sándor előtt Bulgáriának és Kelet-Ruméliának orosz kormányzója volt.

A bolgár milícia 1879 elején 51 gyalog-zászlóaljból, 4 lovas-zászlóaljból, 6 tüzerüteg-ből és 1 egy utászszázadból állott, összesen 23,350 emberrel, 2009 lóval és 48 ágyúval. A mint Sándor fejedelem elfoglalta trónját, a létszámot csaknem kétszeresre, t. i. 46,500 emberre, 4072 lóra és 96 ágyúra emelte. A gyalogság (42 ezer ember 882 lóval) 14 ezredre szakad, minden ezred 3 druzsinára (zászlóaljra), minden druzsin 4 századra. Egy században van 250 ember, egy zászlóalj tehát áll 1000 emberből. A lovaság (1200 ember 1192 lóval) egy dandárba van beosztva, minden dandár két ezredbe. Egy ezredben van 4 szotina (zászlóalj) 150 emberrel. A tábori tüzéség áll 3000 emberből 2088 lóval, beosztva két dandárba, minden dandár 6 ütegbe. Minden dandárnál van 1 kilencz, 4 négyfontos és egy hegyi üteg. Minden üteg kivétel nélkül 8 ágyúból áll 224—304 emberrel és 160 lóval. Az utász-századnak eredetileg 300 embere volt, de már azóta az is zászlóaljjá emeltetett, úgy hogy most 1000 embert tehet.

Van azonfelül Bulgáriának csendőrsége, palotársága és hajórajja, mely utóbbiban van két nagyobb jelzőgőzös, 6 könnyű pánczélos ágyúszád egy-egy Krupp-ágyúval, 6 gőzsajka, mely eredetileg torpedósajka volt melyet az orosz czár ajándékozott.

A bolgár milícia szervezése, felszerelése, begyakorlása és szolgálatai szabályozása orosz mintára történt. Fővegyül a „csubara”, vagy is a fekete báránnyőr-kuccsa szolgál. A legénységnek zubbony-alaku kabátja van sötétzöld posztóból és magas csizmája, melybe a nadrág szára bele van huva. A csendőrség világos abaposztó-egyenruhát visel, zsinórzattal, melynek színe a kerületek szerint különbözik. A löfegyverek Berdan- és Krnka-rendszerűek, épen mint az oroszoké.

Hogy Bulgáriának, melynek semmi katonai tradíciója nem volt, rövid 6 év alatt 50 ezer emberből álló rendes hadserege lehet, azt leginkább fejedelme buzgalmának köszönheti.

A KIÁLLITÁSBÓL.

(Koronás látogatónk. A szerb kiállítás. A kiállítás ősi rózsája.)

Addig-addig járogatták ezek az apró délszláv fejedelmek kiállításunkat, hogy utóljára teljes csalódásba sikerült ringatniok bennünket az európai helyzet felől. Hítte volna-e például valaki a bolgár fejedelem diákosan piruló arczáról, s szinte félénk tartózkodásáról, hogy a míg az iparesarmokban Testory szivarcsipető gépeit vizsgálta, a voltaképen járt az esze, hogy mikép csipessze kabátja szárnyához Kelet-Ruméliát? Meg ki tehetne volna fel Milán ő felségéről, a mikor még Prücklernél vidáman durrogatta a pezsgős palackot, hogy rövid időn egészen másforma durrogásokat lesz alkalma észlelni országá határára?

Főleg a szerb királyt határozottan sajnálhatjuk. Egyike volt a legjobb vevőknek, a ki szép összeget hagyott hátra iparosaink zsebében. Milán király, mint amateur, a porcellán és majolika iránt bir kiváltképen szenvedélylyel; szép tanúsága ennek, hogy egyedül Fischer Ignácznál 1100 frt áru bevásárlást tett. Sándor fejedelmet, mint vásárlót, inkább a hasznos és praktikus iránti érzék jellemezte, a melynek Zellerin Mátyás fardóberendezéséből tett nagyobb rendelésben adott kifejezést. Vagy tán hogy rá is fér egy kis mosakodás diplomáciaiánk ítélőszéke előtt az utóbb történet után?...

Milán királyról szólottunk fennebb. A szerb felségnek különben nemcsak az az érdeme, hogy bőkezű megrendelésekkel támogatta az idei országos kiállításon a magyar ipart, hanem, a mi még tán nagyobb, hogy egyedüli volt a szomszéd tartományok uralkodói közt, a ki a monarchiánkkal való közös érdekeknek felismerésével pillanatig sem habozott impozáns módon venni részt kiállításunkon. A keleti pavillonnak szerb osztálya, mely a főbejárattól balra nyílik, s melynek egy részletét képünk tünteti fel, valóban szak-szerű bemutatása Szerbia nyers és ipari terméneinek, kivitelé és bevitelé czikkeinek. A bel-

Szörvestő por
(Poudre dépilatoire)

Brüning G. C.-től, M. m. Frankfortban.

Elismert legjobb szörvestő szer, méregmentes, egészen ártalmatlan, a leggyöngédebb bőrt sem támadja meg, minél fogva hölgyeknek kiválóan ajánlható. Hatása rögtön és tökéletes. Egyetlen szörvestő szer melynek Oroszországba vitelét a szentpétervári orvosi hatóság megengedte. Egy üvege 1 frt 75 kr., a hozzávaló eset 12 kr. — Raktár **Budapest Török József gyógyszerárán**, király-utca 12. szám.

ARCZBŐR.

A szépség egyik fő feltétele a szép arczór. Még a kevésebb szép alkotás arc is elhajolhat, ha annak bőre kifogástalan. A legszebb bőrszépítő pedig csak akkor lesz kellemes méltányos, ha a bőr és annak színe nem nélkülözi a tisztaságot, fényt és fiatal üdülést. Számtalan hölgy elveszt minden igényét a szépségre, ha arczórát kifogásolhat. Hogy tehát az szép és életfeszességű maradjon a kecskegörgő, használjuk a számos tekintély, s ezek között Fyelluch tanár Londonban, Rapsi tanár, dr. Jinger, dr. Radnitz, stb. által ajánlt, 4 év óta szisztematikusan sikerrel használt **Langlet-féle nyírbalzsamot**. Ezen kedvelt szépség-szer a káros kendőzés, szenvedélyek vagy egyéb okoknál fogva ismétre tett arczór, sőt a hamis által sztráncosított bőrszépítő et is teljesen helyettesíti. A fonyadt száraz bőrt újra fölírasszi és simává teszi, s annak kedves színezetet kölcsönöz, leginkább a koszosabb urak és hölgyek által figyelembe veendő. Hogy **Dr. Langlet** nyírbalzsamán kívül nem létezik jobb és megbízhatóbb szer a bőr tisztasága és szépségére, mindazok elismerik, a kik kísérletet tettek vele. — Egy korsóval 1 frt 50 kr. — **Főletét Magyarországnak számára: Török József gyógyszerárán Budapest, király-utca 12. sz. a. Párizsban: Parfumerie Bédognal, Mihálykapu. — Temesvárott: Tarcazy Istvánál. Zágrábban: Mittelbach Zeigm. gyógyszerár.** 844

FONTOS

1194

!!TAVOL-, RÖVID- ÉS GYÖNGE-LATASUAKRA!!

A legjobb szemüveget nyújtja jótállás mellett

SOLOMONSON N. H. látészersz, vaczi utca 19.

Leggadagabb választék párisi színházi látésövek-tábori távésövekből, 5-20 frtig.

Nagy választék amerikai emberi műszemökből.

A "FRANKLIN-TÁRSULAT" kiadása
ban Budapest me jelent e minden
könyvárusnál kapható — az ostrák
tartományok számára SZELINSZKI
GYURGY cs. kir. egyet. könyvárus-
nál Bécsben I., Stephansplatz Nr. 6.

**GÖRÖG-RÓMAI
MYTHOLOGIA**

ÖSSZEÁLLITOTTA
CSIKY GERGELY.

(A szöveg közé nyomott képekkel.)
Ára füzve 1 frt 20 kr.

A magyar húnmonda.

Irtta
Petz Gedeon.

(A budapesti kir. magyar tu-
domány- egyetem bölcsészeti
karától jutalm. pályamunka.)
Ára füzve 80 kr.

BARTÓK LAJOS.

KÁRPÁTI EMLÉKEK.

KÖLTEMENYEK

Spányi B. eredeti rajzaival
Ára füzve 2 frt.
Ára díszkötésben 3 forint.

Ép most jelent meg

A Franklin-Társulat kiadásában és minden könyvárusnál kapható:

Fenyő Sándor

SPORTNAPTÁRA

az 1886-ik évre.

Turflátogatóknak nélkülözhetlen!

A sportnak minden válfajaival behatóan foglalkozik, különös súlyt fektetve az Ausztriában és Magyarországnak az idén tartott és még tartandó lóversenyekre. — A lóverseny-sportra vonatkozó rész tartalmazza: Az összes 1885-iki lóversenyek eredményének könnyen áttekinthető kimutatását, versenystatisztikát az eddig tartott lóversenyekről, táblázatokat nagy díjak győztéseiről, az idej Derby-győztesek biográfiáit, az idén versenyzett lovak betürendes lajstromát, az 1886-ra történt nevezéseket, az állami méneselek idej működésének eredményét, versenyműszótárt stb. stb.

Mind hivatalos adatok alapján összeállítva.

Minden sportsmannek nélkülözhetlen!

Ára vászonkötésben 2 frt.

Egy beteg- és gyermek-szobádból

hiányzó-
zék a

**BITTNER-féle
Conifera-Sprit.**

Kapható a gyógyszerárakban,
azonban világosan Bittner féle
**Conifera-Sprit és Bittner-féle
szabadék. porlasszó** kérendő.

2015 Fő letét:
Bittner Gyula gyógyszeráránál
Reichenau-ben, Alsó-Ausztria;
**BUDAPESTEN: Török József
gyógyszerár, király-utca 12.**

A "Franklin-Társulat" kiadásában
Budapest me jelent e minden
könyvárusnál kapható.

Lalla Roukh

KELETI REGE.

Irtta
MOORE TAMAS

Angolból fordította
LORINCZI LEHR ZSIGMOND.

Ára füzve 1 frt 60 kr.
— Vászonba kötve 2 frt.

ZORD IDŐ.

TÖRTÉNETI REGÉNY.

Irtta
KEMÉNY ZSIGMOND

Három kötet.
Második kiadás.
Ára füzve 3 frt.

KWIZDA KÖSZVÉNY-FOLYADÉKJA

évek óta kipróbált, jeles szer

köszvény, csúsz és idegbántalmak ellen.

Jelesnek bizonyul ficzomodások, az izmok és idegek feszültsége, véraláfutások, zúzódások, a bőr érzéketlensége, továbbá helyi görcsök (lábikragöröcs), idegfájás, s kötelek után származott daganatok ellen; főként erősítő szer nagyobb fáradtságok, gyaloglások, stb. előtt és után, valamint elhaldott aggkorban beállott gyöngeségeknél.

Valódi minőségben a következő czégeknél: **Budapest** en agyban: **Török József gyógyszerár, király-utca, Strobenz testv., Thalimayer A. és Seitz, Pillich F.** (kerespi udvar); **Kochmeister Frigyes** utóda, **Altirith József** gyógyszerár.

Fő letét: KWIZDA FERENCZ JANOS kertületi gyógyszer. és cs. k. udv. szállítónál **Korneuburgban.**

Egy üveggel 1 frt o. s.

Ezen kívül a koronaországok majd minden gyógyszerárakban vannak letétek, melyek a vidéki lapok által időnként köztudomásra hoztatnak

Szives megfigyelésül. E készítmény vételénél kérjük a t. közönséget, mindig Kwizda a köszvény-folyadékát kéri és arra figyelni, hogy ép úgy minden üveg, valamint a carton is a főnebbi védjeggyel van-e ellátva.

Legjobb ajánlatra érdemes a híres

dr. Forti-féle sebtapasz.

Ezen gyógyhatása folytán a legszelebb körben jelesen ismert és sokszorosan kipróbált sebtapasz oszlató, érlelő hatása következtében, egyesülve fájdalomcsillapító tulajdonságával, meglepően gyors és gyökeres gyógyítást eredményez minden nemü bármiként keletkezett sebeknek, daganatok, sérülések (zúzódásoknak), gyaladások és keményedéseknek. Nem kevésbé gyógyulást szerez a legkülönnemű egyéb, a használati utasításban kimerítően felsorolt betegségeknél. Kiváltságosul pedig nem eléggé ajánlható a női mellnek a gyermek-elválasztás alkalmával előforduló gyulladásánál vagy megkeményedésénél. — Egy csomag ára használati utasítással: kisebb 50 kr., nagyobb 1 frt, postán küldve szállítólevél- és csomagolásiért 10 krral több. Csak 1 frtos csomagok szállítatnak.

Valódi minőségben kapható Budapest: Török József ur gyógyszerárában, VI. ker., király-utca 12. szám alatt, valamint a legtöbb más fővárosi gyógyszerárban is: ugyszintén Magyarországnak valamennyi nagyobb gyógyszerárában; **Bécsben:** bold. dr. Girtler József gyógyszerárában, Freung 7; Scharrer Konrad gyógyszerárában "az arany keresztes", VII., Mariahilferstrasse 72; továbbá **Fritz G. és R., Bräunerstrasse 5. Prágában:** Fürst J. gyógyszerárában, Schillinggasse. **Grácban:** Nedwed A. gyógyszerár. **Murplaz, Triesztben:** Prasmarner Antonio gyógyszerár. **ezelött Rocca P.,** a két szerencsésnek, fő-tér. **Jászvásáron:** Engel J. gyógyszerár. — Megrendelések az öszeg beküldése vagy utavélt mellett pontosan teljesíttetnek. — A készítő czime: Budapest, I. vár, Nándor-utca 1. sz.

41-İK SZÁM. 1886. BUDAPEST, OKTÓBER 11. XXXII. ÉVFOLYAM.

Előzetes feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt 14 félre... 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt 14 félre... 3 * Különdi előzetesekhez a postaiilag meghatározott viteldi is csatoland.

GRÓF KÁROLYI SÁNDOR.

Hogy hazánk kiválóan földmívelő állam, mindenki előtt tudva van. Ipar, kereskedés, mely rendezett viszonyok közt élő kulturállamokban a nemzetgazdaságnak a földmíveléssel egyenrangú tényezője, minálunk nincs még azon a fokon, hogy a mezőgazdaság terén szenvedett veszteségektől teljes kárpótlást tudna nyújtani. Mondhatni, hogy ma még, ha nem is egyetlen, de hasonlíthatatlanul legfőbb tényezője a nemzeti vagyonosságnak, annyira, hogy pangása vagy virágzása az ország anyagi hanyatlását vagy jólétét föltételezi.

Könnyen megérthető tehát, hogy a mezőgazdaságnak Európaszerte nyomott helyzete benünket másoknál még inkább foglalkoztat, mert közelebből s érzékenyebben érint. S ha a mezőgazdasági válság okairól, természetéről s esetleg orvosszereiről komolyan gondolkozunk, nem teszünk egyebet, mint a mit az önfentartás ösztöne és kötelessége ró reánk.

S éppen azért nem véletlen dolga, hogy azok a jeles férfiak, kik a fenyegető veszélyről gondolkoztak, Magyarország fővárosába gyűltek össze az idegen államokból is, hogy nézeteiket előadják, eszméiket kicseréljék, s ha lehet, oly megállapodásra jussanak, mely egységes tervezetű eljárás mellett legalább reményt nyújt, hogy a fenyegető bajon túleszünk talán nagyobb veszély és megrázkódtatás nélkül sikerül.

Azért engedtek oly készségesen gróf Károlyi Sándor felhívásának, ki a magyar gazdákon kívül a közép-európai államok, nevezetesen Ausztria, Németország, Belgium, Franciaország, Olaszország, Svájc, Svédország gazdakötönöségeit és szakirodalmi tekintélyeit a Budapestben tartandó gazdakongresszusra hívta össze, melyen legfőképpen a tengerentúli verseny által okozott gazdasági válság kérdése lön napirendre kitűzve.

Az október elejére összehívott gazdakongresszus csakugyan egybeült s legelső ülésén gróf Ká-

rolyi Sándort választotta egyik elnökévé, mint a ki az eszmének első kezdeményezője volt s mint a ki fáradságot nem ismerve, mindent elkövetett, hogy a kongresszus sikerét biztosítsa s munkáját előkészítse és megkönnyítse.

S a kongresszus jobb választást valóban nem tehetett, mint hogy a sokoldalú, ismeretekben gazdag, de különösen a közgazdasági életbe vágó kérdések körül nagy tájékozottsággal s rendkívüli munkaerejű és tevékenységű magyar főurat választotta elnökévé, kinek jellemzésére szolgáljanak a következő sorok, melyeket a gazdasági szakkérdésekben tekintélynek elismert egyik kiváló író-társunktól veszünk.

A gróf Károlyi-család, — de genere Kaplyon, — melynek érdekes és meglepő fordulatokban

annyira gazdag történetével a Géresi Kálmán által nagy szakismerettel összeállított okmánytárból csak kezd megismerkedni a történet-írás, ósrégi magyar családaink egyike. Sok jeles fiut adott már e hazának, kik a magok körében buzgón teljesítették kötelességeiket. Ezek között méltó helyet foglal el a család mai szeniora: gróf Károlyi Sándor.

Hogy a nemes gróf által elfoglalt politikai és társadalmi álláspontot kellőleg méltathassuk: majdnem összes fejlődésünk szálaiba be kellene nyulnunk. Az 1848-iki mozgalom fegyvertényeiben, mint a Károlyi-huszárok egyik vitéz al-, később főhadnagya, a harcstéren is részt vett a dúsgazdag Károlyi István gróf mindkét fia: Ede, és az akkor alig 17 éves Sándor is, megosztva a katonai nyomort, a csaták veszzeit és reményeit az ősz apa akarata szerint a leg-szegényebb közhuszárral is. A szabadságharc lezajlása után romokban hevert a magyar köz- és társadalmi élet. Az irodalmi élet, a társaskörök s hazafias mágnásaink, első sorban a Károlyiak szalonjai voltak a fennmaradt sivar pusztaságon a honfui remény egyedüli tűzhelyei. Az öreg István gróf, kit betegsége visszavonolni kényszerített a közélettől, két reményteljes fiát küldé oda, s midőn nyilvánvalóvá lett, hogy első sorban is a közgazdasági tér az, a hol a magyarnak tért kell foglalni, a két ifju megosztotta maga közt a pályát: Ede a nyilvános, Sándor a magán ügyek terén fejtett ki buzgó tevékenységet.

Számos anekdota maradt fenn mind e mai napig ama korból, mint rendezte az ifju gróf a bőkezűségben és jótékonyágban határt alig ismerő atyja alatt összebonnyolódott gazdasági ügyeket, mint nevezte őt atyja mindenre kiterjedő figyelméért a család gondviselésének, mint kettőztette s háromszorozta a szigorú ellenőrzés által az ősi birtokok jövődelmét, s mint lett azzá, a minek lenni egyik nagy büszkesége bizonyára ma is: a legelső magyar gazdak egyikévé, nemcsak óriási uradalmi miatt, hanem azért is, mert aligha van magyar gazda,

Borsos fényképe után GRÓF KÁROLYI SÁNDOR.